

Motion till riksdagen 2016/17:212

av **Lars-Axel Nordell (KD)**

Sjösäkerheten på Hjälmarén

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att låta det statliga ansvaret för sjöräddningssamordningen på sjön Hjälmarén likställas med den på Väneren, Vättern och Mälaren, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Den 22 juni 2014 inträffade en allvarlig sjöolycka i Hjälmarén. Haverikommissionen utredde olyckan och visar i sin rapport att kommunikationen inte fungerat på ett tillfredsställande sätt när det gäller möjligheten till en effektiv ledning av insatsen. Olika vägar och olika medel för kommunikation har försvårat arbetet med att få en helhetsbild av insatta enheters arbete samt att förmedla nya direktiv i arbetet med att söka efter de saknade personerna. Insatsledaren hade svårt att direktkommunicera med insatta enheter och Svenska Sjärräddningssällskapet, SSRS, som ledde arbetet med ytenheterna ute på sjön upplevde också problem med kommunikationsvägarna. Statens haverikommission bekräftar bristerna med ledningsfunktion och avsaknad av VHF-kommunikation på Hjälmarén, efter olyckan utanför ön Valen sommaren 2014.

Hjälmarén är Sveriges fjärde största sjö efter Väneren, Vättern och Mälaren. Hjälmarén är 63 km lång och nästan 20 km bred. Den har ett största djup av 22 meter och ett medeldjup på 6,05 meter.

Hjälmarén har genom tiderna haft mycket stor betydelse för sjöfart och transporter via Hjälmaré kanal ut i Mälaren och till Saltsjön. Numer har den typen av sjöfart ersatts av en betydande turisttrafik och fritidsbåtar. För fritidsfisket, fritidsbåtlivet, sommarstugeägarna, campinggäster, långfärdsåkning på skridsko vintertid och boende i Örebro och andra orter runt Hjälmarén är sjön en viktig förutsättning för rekreation och friluftsliv. Till det kommer ett ökat intresse från utländska semesterseglare.

Fiskerinäringen har idag stor betydelse i Hjälmarén, inte minst gäller det gösfisket och kräftfisket. Där finns ett 30-tal licensierade yrkesfiskare, tre passagerarfartyg, färjetrafik till de båda öarna Vinön och Valen, taxibåtar, boende och fritidsboende på ett 25-tal öar, 1 500 fritids- och turistbåtar samt diverse fritidsaktiviteter även vintertid.

Hjälmarén anses vara svårnavigerad och har många grund och svåra passager. Det naturliga vore att även låta Hjälmarén omfattas av den statliga sjöräddningen. Till skillnad från Väneren, Vättern och Mälaren finns ingen statlig sjöräddning på Hjälmarén.

Därmed finns ingen central passning och ledning av sjöräddningen. Det är ett delat ansvar mellan polis och de fem kommunala räddningstjänsterna allt från intervju till eftersök och livräddning.

Det finns ingen VHF-utrustning tillgänglig som möjliggör kommunikation mellan dagens räddningsledning och båtar på sjön för att kunna hjälpa till vid sjönöd.

Många av de större fritidsbåtarna är försedda med VHF-utrustning men ingen hör nödrop via kanal 16. För båtar som kommer utifrån och som lärt sig att kanal 16 är den kanal som ska användas, kan detta medföra problem vid en nödsituation. Man vet helt enkelt inte att kanal 16 inte avlyssnas. Ju större båtarna är, desto mer förlitar man sig på kanal 16, då detta är vad man lärt sig och är intränad på vid olika utbildningar man genomgått.

Vid en interpellationsdebatt 23 juni 2015 hänvisade statsrådet Anna Johansson till möjligheten att i sjönöd använda mobiltelefon. Det finns exempel där personer i sjönöd kunnat påkalla hjälp via mobiltelefon förvarad i vattentät plastpåse. Men det går inte att via mobiltelefon snabbt mobilisera alla båtar i närheten som kan hjälpa till bara de får reda på att det inträffat en olycka. Då krävs VHF-radio.

I Hjälmaran har Svenska Sjärräddningssällskapet (SSRS) en sjörräddningsstation på Vinön. Man har två båtar, en större och en mindre. Hjälmaran ingår i de områden med vattendrag där kommunal räddningstjänst enligt 4 kap. 4 § LSO ansvarar för räddningstjänsten och där polisen enligt 4 kap. 11 § LSO leder efterforskning av försvunna personer.

Hjälmargruppen bildades 1993 och består av myndigheter och organisationer med ansvar och intressen av räddningsinsatser i och kring Hjälmaran. I gruppen ingår de tre länsstyrelserna, polismyndigheten, räddningstjänsterna som geografiskt har upptagningsområden i och kring Hjälmaran, SOS Alarm AB, SSRS, Hjälmarans Båtförbund och representanter för fiskarna på Valen. Sjöfartsverket och Sjö- och flygräddningscentralen (JRCC) ingår däremot inte.

För att få en bra och trygg sjösäkerhet på Hjälmaran krävs:

- avtal om passning och ledningsfunktion med Joint Rescue Coordination Centre (JRCC) som redan har ansvaret för Mälaren, Vänern och Vättern samt hela svenska kuststräckan,
- installation av komplett basstation för VHF-kommunikation, kanal 16, kanal 70, kanal 81, ev. kanal 74 samt AIS-mottagare, samt
- välja lämplig plats för basstation som täcker hela Hjälmaran, där befintlig mast i Låppe med fördel kan användas.

Lars-Axel Nordell (KD)